

הלכות פורים תשפ"ו וירג אלקים אמן

❖ שבת פרשת תצווה, י"א אדר, פרשת זכור

- א. קריאת פרשת "זכור" היא חובה מדאורייתא.
- ב. מצוה לקרוא את הפרשה במניין מתוך ספר תורה כשר, כדי "לזכור מה שעשה לנו עמלק ולשנוא אותו בכל עת ועת, ונעורר הנפשות להלחם בו", "ולתת אל ליבנו, שכל המיצר לישראל שנוא לפני הקב"ה. ולפי גודל רעתו, כך תהיה מפלתו".
- ג. רצוי שגם נשים תשמענה את פרשת "זכור" בקריאה הרגילה או בקריאה מיוחדת.
- אשה המתקשה להגיע לבית הכנסת, תקרא מתוך חומש ותצא בכך, הואיל ויש דעות שנים פטורות ממצווה זו.

❖ יום שני י"ג אדר - תענית אסתר

- א. תענית אסתר איננה מארבע הצומות על החורבן. היא איננה נזכרת בפירוש בגמרא, אך יש לה רמז, בלשון חכמים: "י"ג - זמן קהילה לכל". לכן נהגו כל ישראל להתענות ערב פורים, זכר לתענית שתקנה אסתר, או זכר לתענית שמן הסתם התענו היהודים בזמן מלחמתם עם עמלק.
- ב. התענית מתחילה מעלות השחר, בשעה 04:36, עד צאת הכוכבים, בשעה 17:58.
- ג. מי שרוצה לאכול או לשתות במשך הלילה, לפני עלות השחר, כאשר הולך לישון בליל י"ג, יעשה תנאי שאינו מקבל את התענית בשנתו.
- ד. מעוברות ומיניקות, וכן כל חולה שחלה כל גופו ונפל למשכב, למשל, מי שיש לו חום או כאב חזק באחד מאבריו, פטורים מהצום.
- ה. בתפילת שחרית ובתפילת מנחה קוראים פרשת ויחל. מנהג אשכנזים, שהעולה שלישי במנחה קורא למפטיר דרשו ה' בהימצאו. אין אומרים אבינו מלכנו ותחנון.
- ו. לאחר מנחה נוהגים לתת צדקה, זכר למחצית השקל שהיו נותנים לקניית קורבנות ציבור. וכן, כדי להקדים את שקלינו לשקליו של המן הרשע.
- ז. לנוהגים לתת זכר למחצית השקל לפי שווי הכסף, הסכום נע (נכון לחודש אדר תשפ"ו) בין 55 ש"ח לבין 87 ש"ח.
- ח. סיום הצום, כאמור, בצאת הכוכבים בשעה 17:58. אולם, מיד בצאת הכוכבים חייבים הכל בשמיעת המגילה. לכן, למעשה, שוברים את הצום לאחר ערבית וקריאת מגילה.
- ט. מי שקשה לו לשמוע מגילה בצום, רשאי לשתות כדי רביעית, ולטעום מאכל, עד כביצה, אחרי צאת הכוכבים ולפני ערבית וקריאת מגילה.
- י. בליל הפורים, נקראים ההורים לחנך את ילדיהם להכות את המן, אולם בגבולות של זמן, כדי שלא להאריך את הקריאה יתר על המידה, בגלל הצום.
- יא. נשים, השומעות קריאת מגילה מאוחר יותר, לאחר הקריאה בבית הכנסת, רשאיות לשבור את הצום מיד בצאת הכוכבים, בשעה 17:58, וידאגו למי שיזכיר להם לקרוא את המגילה.

❖ ליל שלישי, י"ד אדר - ליל פורים

- א. בצאת הכוכבים, 17:58 מתפללים ערבית וקוראים מגילה.
- ב. לפני קריאת המגילה מברכים שלוש ברכות: "על מקרא מגילה". "שעשה ניסים" ו"שהחיינו".
- ג. ספרדים, המברכים "שהחיינו" רק בקריאת הלילה, יכוונו בברכה זו גם על שאר מצות הפורים: קריאת המגילה בבוקר, משלוח מנות, מתנות לאביונים ועל סעודת פורים.
- ד. חובה לשמוע כל מילה מפיו של בעל הקורא, ועל כן, חייבים להיות מרוכזים בשמיעה.
- מי שלא שמע מילה או יותר, יקרא מתוך החומש וישגיג את בעל הקורא. אפשר להשלים עד מחצית מהמגילה בקריאה מחומש.
- ה. בסיום הקריאה מברכים "הרב את ריבנו". יחיד הקורא לעצמו, לא יברך.
- ו. גם נשים חייבות בקריאת מגילה, בלילה וביום. בקריאה לנשים, אם בעל הקורא עצמו טרם שמע את קריאת המגילה, יברך הוא את כל הברכות.
- אם בעל הקורא כבר יצא ידי חובתו וקורא עבור הנשים, תברך אישה אשכנזיה שלוש ברכות: "לשמוע מגילה", "שעשה ניסים" ו"שהחיינו".
- אם אין אישה אשכנזיה וקורא רק לנשים ספרדיות, יש הנוהגות כשיטת מרן בעל השו"ע, שאשה מברכת "על מקרא מגילה", ויש הנוהגות כשיטת הבן איש חי, שנים אינן מברכות, והקורא עבורן יקרא בלי ברכה.

- ז. מצווה לחנך את הילדים לקריאת המגילה ולהביאם לבית הכנסת. אולם, ילדים הקטנים מגיל 7 לא הגיעו עדיין לגיל חינוך, הם עלולים להפריע, ולכן אין להביאם. מי ששמר עליהם בבית, ישמע אחר כך את הקריאה. ההורים נקראים לחנך את ילדיהם להכות את המן, אולם בגבולות של זמן, כדי שלא להאריך את הקריאה יתר על המידה, ולגרום טרחה יתירה לציבור.
- ח. אין מצווה לשתות יין בליל הפורים, וטוב לב משתה תמיד.

❖ יום שלישי, י"ד אדר, יום הפורים

ביום שלישי מהבוקר, ארבע מצוות לפנינו :

- א. **מקרא מגילה** : אשכנזים מברכים שלוש ברכות גם בבוקר, ומכוונים בברכת "שהחיינו" על כל מצוות היום הנוספות : מתנות לאביונים, משלוח מנות וסעודת פורים. ספרדים אינם מברכים "שהחיינו".
- ב. **מתנות לאביונים** : מצווה עיקרית ביום הפורים היא לתת מתנות ולשמוח את האביונים. כמו בכל השנים, וביתר הדגשה, בגלל המצב הכלכלי הקשה הפוקד משפחות רבות, ראוי למעט במצוות משלוח מנות, ובמקום להוציא הוצאות על מנות יקרות, ראוי להעביר יותר סכומים למצוות מתנות לאביונים. כדי להעביר את המתנות למי שצריך, נכון להקדים ולתת את המתנות לידי גבאי הצדקה בימים שלפני פורים, על מנת שיוכלו להעריך כראוי ולהעביר ביום הפורים עצמו.
- ג. **משלוח מנות** : חייב כל אדם, איש ואישה, נער ונערה, לשלוח לפחות שתי מנות לחבר אחד. איש ישלח לאיש, ואישה תשלח לאישה.
- ד. **סעודת פורים** : ראוי ונכון להתפלל מנחה לפני הסעודה. זמן מנחה גדולה הוא בשעה 20:12. לאחר מכן יכול להתחיל בסעודה. "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע". אולם, החושש שמא ישתכר וינהג בקלות ראש או חלילה יגיע להקאה וכדומה, ישתה מעט יותר מהרגלו ודי בזה.

❖ לחוגגים פורים ביום רביעי, ט"ו אדר - פורים דמוקפין:

- א. בירושלים חוגגים את הפורים ביום ט"ו אדר, זכר ליום שנחו בו יהודי שושן.
- ב. תענית אסתר, גם בירושלים, ביום שני י"ג אדר.
- ג. כל הנהוג בפרזים ביום י"ד, נוהג בירושלים ביום ט"ו.
- קריאת המגילה בערב ובבוקר
 - משלוח מנות ומתנות לאביונים
 - סעודת פורים.
- ד. כיום נהוג, שגם בשכונות הרחוקות בירושלים, מקיימים את יום הפורים ביום רביעי ט"ו אדר.
- ה. יש ערים ויישובים נוספים שקיבלו עליהם מספק, לנהוג יומיים פורים, גם ב"ד וגם בט"ו, וכל אחד ינהג כמנהג מקומו. הנהוגים פורים יומיים, מברכים על המגילה רק ביום י"ד אדר. בט"ו קוראים בלי ברכה.
- ו. בטבריה, כבר לחכמי הגמרא היה ספק, האם היום נחשב כחומה או לא, ולכן מספק מקיימים את מצוות הפורים ב"ד ובט"ו. אף שם מברכים על מקרא מגילה רק ב"ד.
- נביא בקיצור רב את דין "בן עיר שהלך לכרך או בן כרך שהלך לעיר", ומי שיש לו אי ודאות ישאל חכם :
- ז. תושב ירושלים, שביום שני בערב, אור ליום שלישי, נמצא בפרזים, אם דעתו לחזור לפני עלות השחר לירושלים, אינו חייב בקריאת מגילה ובמצוות הפורים ביום י"ד, ונוהג פורים רק בירושלים ביום ט"ו. אולם, אם נשאר בפרזים עד עלות השחר של יום שלישי, נתחייב בכל מצוות הפורים, ביום י"ד אדר, שהרי "פרוז בן יומו נקרא פרוז". אם במהלך יום י"ד באדר (ועד לפני עלות השחר של יום ט"ו באדר) חזר לירושלים, נתחייב פעמיים, גם ביום ט"ו.
- ח. תושב עיר פרזית, הנמצא ביום שני בערב, אור לשלישי, בירושלים, אם דעתו לחזור לעיר הפרזית לפני עלות השחר של יום שלישי, חייב במצוות הפורים ביום שלישי, וקורא את המגילה, בירושלים, אור ליום שלישי. אם דעתו להשאר לאחר עלות השחר בירושלים, הוא מתחייב כמו כל ירושלמי, לקרוא בליל ט"ו, ולקיים את כל מצוות הפורים ביום רביעי.

פורים שמח!

נצנה לקיים את מצוות הפורים כהלכה,
וזמיונה, אלוהים ארצנו עמך.